

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ 4.50
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se upravnštvo ne osira.

EDINOST

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglasni in oznanila se računajo po 8 nov. vrstica v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javna zahvala, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnštvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinost je ...“

Vabilo na naročbo.

S 1. oktobrom začelo je IV. četrtletje XIV. tečaja našega lista. Vabimo zato naše gg. naročnike, da svojo naročbo o pravem času obnove, da ne nastanejo neredi v pošiljanju lista.

Opozorjamo ob enem gg. naročnike, kateri svojega dolga doslej niso še poravnali, da svojo dolžnost čim prej storé.

Cena listu je:

za vse leto . . . . . gl. 6.—
za pol leta . . . . . gl. 3.—
za četrt leta . . . . . gl. 1.50

Prihodnja doba bo tim zanimivejša, kajti vršile se bodo v njej deželne volitve v Trstu, o katerih bodemo natančno poročali. Vabimo tedaj slov. rodoljube, da naš list tudi gmotno podpirajo in širijo. Stare naročnike prosimo, da nam še dalje ostanejo zvesti ter poravnajo, ako imajo še kak dolg pri upravnštvu; nove pa, da naročivši se zajedno tudi plačajo.

Upravnštvo „Edinosti“.

Okoličanskim starišem.

Pričelo je novo šolsko leto; za okoličanske stariše in za njih deco je ta čas velepomemben radi obstoječih italijanskih razredov v okolici. Pred par leti so bili italijanski razredi v Rojanu in v Skednju, potem so se napravili v Barkovljah, in letos tudi v oddaljenem Križu. — Moje besede neso toraj namenjene celemu okoličanskemu slovenskim roditeljem v Rojanu, Skednju, Barkovljah in v Sv. Križu.

Okoličanski stariši se večinoma jako malo brigajo za svojo deco in njeno odgojo. Uboga deca je čestokrat prepuščena svoji usodi zaradi nevednosti in neumnosti nekotih starišev. Ko je treba vpisati otroke v domače ljudske šole ne brigajo se ti ljudje kam, v kateri oddelki naj bi vpisali svojega otroka. Če reče kak učitelj, naj vpišejo otroka v italijanski razred — udajo se koj temu kar želi „go-

spod učenik“! Znano je svetu kako magistratovi ljubljenci se nahajajo med učitelji imenovanih štirih ljudskih šol v okolici. Znano je kakò vedo ti ljubljenci napeljavati vodo na magistratni mlin; delajo ti to z nekako zvižano in premeteno uljudnostjo. Večkratov so se uže pritoževali stariši v „Edinosti“ proti vedenju nekega rojanskega učitelja — ali vse ni ničesar koristilo, kajti mestni magistrat dobro čuva svoje italijanske bariče po okolici. — Narod naš se naslanja na našo duhovščino ter od nje pričakuje pomoči! Lahko rečemo: Kdor dela tu v narodnem slov. duhu — dela i v avstrijskem — i v pravem katoliškem duhu. Okolica nam je tega priča. Kjer propada narodnost gine vera in avstrijski domoljubni čut! Potem takem bode vsakdo mislil, da izpolnjuje duhovščina v okolici svojo dolžnost tudi v narodnem obziru. Hvala Bogu imamo tudi vrlih slovenskih duhovnikov, ki si ne dajo upljivati tujcem ter delujejo za svoj rod navzlic temu, da jim magistrat dela ovire. Nekateri pa pusté, da upljivajo nanje strastni slovanski nasprotniki ter se radi tega odtegujejo očitno narodnemu delu. Slovenski nasprotniki si res prizadevajo, da duhovščino terorizirajo in nekaterim duhovnikom res ne ostajo družega nego ljubiti svoj rod — in žalovati nad njega propadanjem ne da bi mu jasno mogli pomagati? — Ali tako strogo vendar ne smemo soditi! Nahajajo se v okolici tudi čestiti duhovniki, kateri se ravnaajo po geslu: „Vse za vero, dom in cesarja“! Želeti je pa, da nekotji imenovanih gospodov ne skrivajo tega svojega prepričanja — saj smemo menda v Avstriji vendar z enakim geslom javno na dan!

Drugači pa neso naši č. gg. duhovniki odvisni povsem le od magistrata — kakor n. pr. okoličanski učitelji, mej katerimi se pri vsem tem nahaja častivrednih izjem. Mej tem ko morajo enaki narodni učitelji nekako prisiljeno molčati, ker na nje skrbno pazi magistrat — ostaje našoj duhovščini malo slobodnejše delovanje;

oaa je odvisna v prvej vrsti od višjega cerkvenega poglavarstva. Magistratu je dana zgolj pravica nekatere duhovnike nameščati v službe in je — plačevati; v družem so od magistrata celoma neodvisni. Čeprav je pa zadnje resnica, vendar se nahajajo mej duhovniki v okolici tudi nekateri magistratski ljubljenci. Te sicer lahko seštejemo na prste jedne roke, a dogodki zadnjih dni pričajo nam o tem dovolj; imena teh gospodov bodo zabilježena s črno barvo v našej zgodovini! Ali povračam se k predmetu. Okoličanski stariši! Ko bode treba vpisovati otroke v domače ljudske šole, vpišujte jih v slovenske razrede — kjer se učé tudi italijanskemu jeziku. Moj spis pride sicer malo prepozno med vas; otroci so večinoma uže vpisani, ali stvar se vedno lahko popravi. Starišem je vedno prosto, da izbrišejo svoje otroke iz italijanskih razredov (ako so jih uže vpisali) in jih vpišejo v slovenske razrede. — Okoličanski rodoljubi naj delajo na to; z odločno prepričevalno besedo se mnogo opravi tudi pri nevednih ljudeh. In vi okoličanske matere, glejte da vpišete svojo deco v one oddelke, kjer se bodo učili v jeziku v katerim ste vi prvič z njimi pregovorile.

V slovenskih razredih naučili se bodo vaši otroci moliti v svojem domačem jeziku; prva molitvica, katerej se nedolžni otrok nauči, prvi krščanski nauki naj bodo izgovorjeni v jeziku njih lastne matere. — Znano je da se učé otroci na slov. razredih krščanskemu nauku v svojem domačem slov. jeziku, v italijanskih razredih se učí pa tudi krščanski nauk v tujem italijanskem jeziku! Ubogi nedolžni sedemletni otroci prišedši v italijanski razred učijo se z največjim trudom na pamet italijanske molitvice — katerih pa niti besedice ne umejo! Ni li to žalostno? — O tem se mi je pritoževal neki č. g. okol. duhovnik — ali naj bi isti svoje menenje izrekel pred svetom, priobčil je v kakem listu. — Vsakdo si lahko misli, da bi razupili potem enacega duhovnika za „pan-

slavista“! Po menenju pisca teh vrstic zasli bodejo enaki otroci imajoč le neke nejasne ideje o krščanskem nauku — in se ono malo kar bodo razumeli bodo v kratkem pozabili. — Pazite toraj okoličanski stariši. Glejte, da se naučé moliti vaši otroci v svojem materinem, domačem slovenskem jeziku, v onem jeziku v katerim ste se tudi vi učili moliti! — Neki priprosti domači stariši v Barkovljah so vpisali minolo leto svoje otroke v italijanski razred. Videč pa, da se ne morejo otroci v onem razredu nič naučiti, ker neso umeli učnega jezika — in videč, da se morajo učiti tudi krščanski nauk edino le v tujem jeziku, zbrisali so svoje otroke iz italijanskega razreda, ter je vpisali v slovenski. Magistrat je pa to smatral uže za „panslavističen korak“ — in dotični oče je bil pozvan parkrat na magistrat, kjer so ga o tem izpraševali ali prav za prav hoteli vedeti, da ga je neki gospod k temu primoral. Če bi kdo zbrisal svoje otroke iz slovenskih razredov in jih vpisal v italijanske, ne bi ga pozvali na magistrat, temveč poslali bi mu pismeno zahvalo! Prašamo pa: Sme magistrat pozivati stariše zaradi enakih stvari, da gubé čas in denar katerega bi zaslužili na delu? — Stariši pa kateri imajo uže vpisane svoje otroke v italijanskih razredih naj bi posnemali omenjene barkovljanske stariše; naj bi ne gledali na prigovarjanje kakega učitelja, capoville ali družih enakih ljudi. Vsakogar naj pri tem vodi prava pamet in zdrav razum in — laške šole v okolici bodo kmalu zginitle. „X.“

Deželni zbori.
Goriški.

Prva seja 10. t. m. ob 11. zjutraj.

Po slovesni sv. maši zbrali so se udje novoizvoljenega deželnega zbora ob 11. uri predp. v dvorani deželne hiše; — tudi preuzv. knez nadškof med njimi, razun g. Ivančič-a, kojega zadržuje bolezen.

PODLISTEK.

Slike s pota.

VI

Gospod urednik! Ko sem se jaz mudil na konservativnem Prežganju, obirale so me stare babe po vseh onih vaseh, koder sem uže bil do sedaj. Njim na ljubo sklenil sem se poboljšati ter odslej iz vseh vasi poročati samo dobre, lepe in poučljive dogodke in zanimivosti. Izvrševati jel sem ta svoj sklep takoj, ko sem, dospévši s Prežganja v Ločje zopet prijel „zarjavelo“ pero v desnico, kakor imajo uže navado se izražati mesečni ali polletni dopisniki raznim listom. Vi, gospod urednik veste, da imam od nekaj slabost do jezikoslovnih opazek, za to ne boste zamerili mojej jezikoslovni maniji, ki se pa uprav tako nekako krči kot kranjski gimnazij, če i tukaj povem, da beseda Ločje bi morala biti v originalu: Loče, in to v sled tega, ker Logani izgovarjajo končnico e po nekodni slično kakor v staroslovenščini n. pr. Čado! Pomēni vremē glada vremē sitosti.“ Da bi še dalje drobil

to besedo, odkrito povem, da je ne znam, in tudi Ločjani sami menda ne bi bili zadovoljni zvedši, da je ljudje „v zobeh nosijo“. Dovelj naj bode originalna oblika, ker dandanes so — ne da bi se zopet komu zameril — originali jako redki.

Naloga moja je le po možnosti opisati vasi kolikor sem jih videl na potu. Torej: Vas Ločeje je jako prijazna vas, nekaj malo ven od glavne ceste, po kojoj prevažajo Ločjani leto in dan mnogo suhih in posušenih drv v Trst. Dasi imata suh in posušen konečno isti rezultat, vendar znajo v Ločji to jako oprezno ločiti. Suhe drva so naravno posušena, posušena pa umetno sušena — svet napreduje tudi v Ločji na sušilnici ob brinjevem dimu. Umevno je, da mora to ostati tajnost in sicer občinska tajnost v Ločji. Spomina vredno je i to, da se jedino Ločjani privajajo privilegij oskrbovati Trst z drvimi. Tega privilegija jim sicer do zdaj ni še nikdo dal in jim ga tudi, kar je popolnoma naravno, nikdo vzeti ne more. V Ločji se je izcimil sam od sebe. Še prodati ga ne morejo, ker je bajje z vasjo nerazdružljiv, kakor tripelalijanca. Ločeje

torej jako prijazna vas. Omenil sem uže, da je odslej moj princip: poročaj le dobro, ali pa — nič.

Res, zdi se ti, da gledaš z bližnjega hribeča v niškasto dolino umetno narejeno panoramo. Na nizkem hribeču stoji majhna, a vendar peščici meščanov dosta prostorna cerkev sv. Urha. Domači sovražniki sicer trde, da ta svetnik ni niti našega duha, ne našega rodu, sploh premalo odločno naroden, a pumniti treba; 1. da smo Slovenci zelo „mlad“ narod, vsekako mlajši kot svetnik, 2. da je Ločeje skoro še bolj kozmopolitična vas kot Ajdovščina na Primorskem, kje bo pré kmale „Aidussina“. Za cerkvico v dolinici pa gledajo popotniki nasproti Ločke hiše prav tako, kakor žabe iz luže, večje naprei, manjše zadaj liki nekdanji „falangi“, Urada ni tukaj nikakega, ker bi bil sigurno nemški ali pa utrakvistični napis jamčil njegovo prisotnost in pristnost Taaffejevega sistema. Županski urad je sicer v vasi, toda ker se nikdar ne imenuje, marveč pravijo le „pri županu“, zato pa ob uradu nikdo ničesar ne ve. Ceste ni skozi vas nikake, ker drže vse le v Ločeje, kakor v Rim.

Vse lepše in večje hiše stoje bahato na vidiku, grše in s slamo krite so pa nekako kakor za kazen potisnene v ozadje — za kulise. Ko človek gleda to kričečo razliko in nejednakost, spominja se nehote marsičesa še bolj kot semnja v kakem trgu, kjer sili vse bogato in košato naprej, skromnost in starost puščajoč za hrbtom. Ločjani so torej odločni kozmopoliti. Zaman sem iskal slovenskega ali pa kakega drugačnega napisa v vasi. Uznok temu pa ni bila upornost in neposlušnost danih povelj, kakor sem pozneje zvedel, marveč povsem drug. Hoteli so napraviti napise na gostilne, prodajalnice in žganjarnice. Ko so bili uže zgotovljeni, in sicer samo slovenski, spomnili so se, da njim ni treba napisov: 1. ker polovica jih ne zna brati, 2. ker jih zopet druga polovica zaradi nejasnega dela ne more brati, in 3. ker vsi domačini predobro vedo brez napisa, kam treba nesti krajcar — spraviti, da ga ne dobe več nazaj.

S temi razlogi bila je utemeljena prošnja, da bi jim vlada dovolila napraviti napise v vseh, tudi inostranskih jezicah. Bilo jim je tudi takoj dovoljeno.

Vladni zastupnik, g. c. kr. namest. svetovalec vitez Bosizio je v ital. in slov. jeziku predstavil kot deželnega glavarja nj. prevzv. gospoda grofa Franca Coronini-ja in kot namestnika g. dr. Josipa viteza Tonkli-ja.

G. glavar je na to položil slovesno obljubo v roke vlad. zastopnika in prevzemaš predsedništvo, otvori zasedanje z daljšim ital. in slov. govorom.

Slov. del je nastopni:

„Lepa beseda najde vselej lepo mesto, govorimo jo v katerem koli jeziku.

Vendar pa stavim veliko veljavo v to, da morem danes, ko nastopam zopet podeljeno mi službo, svoje rojake slovenskega rodu zagotavljati tudi v njihovem jeziku, da sem ostal nespremenjen in zvest onim načelom, ki so me vodila na mojem dosedanem političnem potu in da me je resna volja, odmenjati enako dolžnostno skrb vsem sinovom in vsem stranem naše dežele, kakor se nadejam, da sem to do zdaj vedno delal.

S tem želim pripomoči da se med njimi uže v kalu zaduši vsako zrno razpora in to v prid vsakemu posamezniku, pa tudi v blagor naši celi ljubi domovini.

Zdi se mi, da veljajo enake postavbe za privatno občevanje, kakor za javno življenje.

Razburjena množica nam sicer ne bo hvale pela, če bomo previdni in zmerni v svojih zahtevah in če bomo dobrotno presojevali tuje težnje; to je res, da ne. Pa ravno s tako zmernostjo in dobrotnostjo zagotovimo trajne, splošno povoljne uspehe in domači mir, katerega naše ljudstvo resno zahteva.

Naj se mi nikar ne zameri, da se vedno povračam k isti stvari, toda meni se zdi neizmerno pomenljiva, in ker stavim zanesljivo vero v to, da pridejo načela vzajemnega potrpljenja, katera se enako vjemajo z uzvišenimi nauki pravega kršćanstva, kakor so zapoved dozorele svetne modrosti, nekdanj tudi pri nas, kakor v skupni naši avstrijski domovini do nerazrušljive veljave, zdelo bi se mi, da se mi izpolnjuje prava srčna želja, ako bi videl, da se vsaj že enkrat bliža ta blažena doba.“

Po tem je še nekoliko v ital. jeziku nadaljeval o glavnih nalogah letošnjega zborovanja, posebno o zgradbi prepotrebne norišnice.

Slednjič se je spominjal strašnega dogodka v naši cesarski rodbini, ki je pretresal celo državo z grozo in nepopisljivo žalostjo, a s tem še bolj navezal avstrijske narode na preljubljenega vladarja, kojemu je koncem govora uskliknil trikratni živijo. — Poslanec in občinstvo odzdravijo z navdušenimi živjoklici.

Na to se predstavi g. vladni zastopnik.

Saj to tudi gre. To je pač jednakopravno. A zdaj so bili stoprav v škripcih, kdo bo neki vse to učinil. Kdo zna toliko. Ko je bil sklican v tej zadevi občinski zbor, gledali so odborniki prav mikroskopično érte in poteze drug drugemu na licu, ni li morda mogoče najti mej njimi kakęga znaka, po kojem bi se dalo reči: ti znaš to, primaruha, da znaš, kaj boš tajil, saj te vidim. Navzlie vsemu raziskavanju tega ni bilo. Sam župan, inače vedno vesel in gostobeseden po termometru dnevnih hišnih dchodkov, onemel je in ni dal glasu od sebe, kakor počen pisker. Vem da uže kdo nateza ušesa in bi rad slišal, kako, da neso dali tega izvršit v kako tujo vas. Res, lahko bi bili ukrenili to, a Ločjanom ni in ne bo prepovedana igra in poslovice: „Svoji k svojim“.

Sedel pa je pred vrati občinske zbornice ali zapravo zborovalnice, kor so včasih zborovali tudi v kaki drugi sobi, moziček čudnega imena Košeplet. Ločjan od glave do peta. Pil je polie „ta boljšega“, ker je danes nedelja. Košeplet je bil na pol mizar, na pol kolar, na pol sodar in če je vsega tega nedostalo — pa koše-

Na to še poslanci drug za drugim položili slovesno obljubo v predsednikove roke.

Druga seja je bila ob 3. pop., pri kateri so se potrdile volitve poslancev, ustanovili odseki in deželni odbor. V zadnji so voljeni: dr. Pajer, dr. Versagnassi, dr. Abram in dr. N. Tonkli. Poročilo prihodnjič.

Kranjski.

(Prva seja, dne 10. oktobra.)

Ob 11. uri otvori g. deželni predsednik baron Winkler zbor z naslednjim slovenskim nagovorom: „Častiti gg. deželni poslanci! Vsled vis. ces. patenta z dne 22. septembra t. l., s katerim je bil sklican vis. zbor vojvodine Kranjske, ste se danes zbrali k postavnemu delovanju. Meni je zopet častna naloga, da uže desetič zastopam ces. vlado. Torej srčno in prijazno pozdravljam častite gg. poslance. Najprej mi je dolžnost čast. g. poslanca dr. Josipa Poklukarja predstaviti kot deželnega glavarja, katerega je presvetli cesar z Najvišjim odlokom z dne 2. septembra najmilostljiveje blagovolil poklicati na to mesto.

Na to predstavi g. poslanca barona Apfaltrerna namestnika dež. glavarja. Nadaljuje nemški: Ako pogledamo po zbornici, vidim, da se je nekoliko predrugačila. Pri zadnjih volitvah so bili namreč izvoljeni nekateri novi poslanci. Ne dvomim, da bode tudi nove gg. poslance navdajalo isto domoljubje, s katerim se je doslej odlikoval deželni zbor kranjski. Prepričan sem, da si bodo vsi gospodje prijazno podali roke ter v polni slogi svoje moči posvetili blagoru dežele. V zadnjem zasedanju je to bilo, mnogo se je storilo. Upam, da bode tudi v novem zasedanju ozirali se ne le na želje vlade, temveč tudi na želje prebivalstva, posebno pa svojih volilcev. Ako bode treba v dosogo tega lepega namena moje podpore, obljubujem vis. zboru, da bodem po svoji moči vse storil.“ (Živahno odobravanje.)

Dež. lni glavar dr. Poklukar nagovori zbor: „Slavni zbor! Predno otvorim zborovanje, naj mi bode dovoljeno, da izrečem nekaj besedi do Vas, čast. gospodje.

V prvi vrsti naprosim častitega gosp. deželnega predsednika, naj tudi v prihodnje, kakor je ravno obljubil, ostane interesom naše dežele in prebivalstva tako naklonjen, kakor je bil doslej vedno. V drugi vrsti pozdravim Vas, čast. gospodje, kot zastopnike prebivalstva kranjske dežele presrčno in prosim, da se ne gledé na mogoče male razlike v osebnem mišljenju vsi združite v složno delovanje na blagor našega ljudstva in dežele. (Nadaljuje nemški.) Kakor v zadnjem zasedanju, tudi sedaj pričakujem, pozdravljajoč Vas

plet. Vsecega rokodelstva je znal malo, nobenega do cela. Ta se ohrabri, pokliče gostilničarko pit, pljune v pest, pomane roci, obiše se z rokavom ob ustih, skoči pred zborovalce ter se udari z roko po prsih. rekoč: „Možje zbrani, jaz bom napravil to, jaz pa nikdo drugi. Jaz vam napišem po laški, nemški, francoski in kakakor boste hoteli. Bil sem vojak, vojak pa mora znati vsako govoro. Prehodil in prebrel sem več sveta po noči kod vi vsi po dnevi. V Ljubljani in Nampergi (tako je izgovarjal „Marburg“) bil sem še pred vojsko na Laškem; potem sem pa prehodil nemške in laške Tirole, kjer je videti vsak dan sneg pa vender rodi vinska trta in zore fige. V bitki pri Namari (Novari) prebila mi je krogla čako ter šla spredaj motri zadaj ven. Tam sem tudi videl Francoze in se naučil po francoski „tajčat“. Tako so frčale tam doli svinčenke kakor o sv. Ivanu v naših krajih muhe. O drugih jezikih vam niti ne bom pravil, kje in kako sem si je prilastil. Saj veste, tukaj jedno besedo, tam zopet jedno, pa je. Pogovorim se pa, če bi bilo na to z vsakim človekom, naj uže

v prvi seji novega zasedanja, da ne bode delali razlike v svojem delovanju za blagor ljubljene naše domovine in prebivalstva, akoravno je razlika v političnem mišljenju. Trdno upam, da bode Vaše delovanje, kakor doslej, tudi v prihodnje plodovito. Ko bi prišlo do političnih nasprotij, upam, da bode vsi tako zmerni, kakor se more pričakovati od tako odličnih mož, ki so zbrani v tej zbornici. (Slovenski.) Le nekoliko mesecev je, kar so se vršile zadnje volitve v novi deželni zbor in pri tisti priliki so se tu in tam pokazala nasprotja med osebami, neko naravno tekmovalje, katero v obče z veseljem pozdravljam; pričakujem pa, da vsi gospodje, naj so si tudi nasproti stali v volilnih borbah, pozabijo tisto tekmovalje in ostre besede, ki so se morebiti ta čas govorile ali pisale.

Pričakujem, da bodo vsi gospodje na desni in levi strani visoke zbornice tekmovali v tem, kateri bode mogel več dobrega storiti v blagor naše mile domovine in naroda.

Na to omeni slavnost, 40letnega vladanja našega presvetlega cesarja. Pri tej priliki se je otvoril novi muzej, ki je kršćen po prestolonasledniku cesarjeviču Rudolfu, omaja žalostne zgube nadepolnega prestolonaslednika.

„Obrnimo obraz v prihodnost, v kateri nas čaka mnogo imenitnega posla, mnogo vprašanj, katera moramo rešiti. Ostanimo pri geslu, katero ima naš presvetli cesar: Z združenimi močmi! Zvršili bode mo posele, ki nas čakajo v tem zasedanju. Zato, slavni zbor, izrecimo to, kar vsi globoko čutimo v tem trenutku, kar smo čutili posebno v onih britkih urah toliko živeje, kolikor večje je bilo trpljenje našega presvetlega cesarja. Zakličite z menoj, predno začnemo delo, katero blagoslovlja vedno nas preljubljeni vladar, ki enako ljubi vse narode in vse dežele svoje države: Bog živi, Bog ohrani miloga našega cesarja Franca Josipa! Živio! Živio! Hoch! (Poslanec trikrat zakličejo „Živio!“ in „Hoch!“) Konečno deželni glavar otvori zbor in predstavi deželnemu zboru g. deželnega svetovalca Matijo Zupido, ki je vodil zapisnik prve seje.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele

Knez Alojs Liechtenstein je odložil svoj državnozbornski mandat. Ta dogodek daje vsem liberalnim in klerikalnim listom povod, k raznim premišljevanjam. „Vaterland“ pravi, da je bilo jasno, da odloži

pride od jutra ali od večera. Tako je, kdor hodi po svetu“.

Z občinskim odborem se je potem tudi res pogodil. Obljubili so mu od vsecega jezika pol novega goldinarja in tobak kakor tudi južino vsak dan pri ječnem gospodarju. Ni minilo pet dni in uže se je blišćal nad vrati prve gostilne v Ločji peterovrstni napis: po nemšku, druga vrsta: po lašku, tretja: po madjarsku, četvrta: po francosku, peta: po anglešku. Na koncu vseh vrst pa je bila skupna beseda: „GOSTILNA“. — Pravili so mi, kako so se nekateri čudili Košepletovemu znanju, drugi so se pa jezili, da ni menda vsega prav napravil. Ustavili so mu delo in ko sem prišel jaz v Ločje, ni bilo niti tega napisa več. Imel sem opravka samo pri načelniku te demokratične gorske republike — pri županu. Pred hišo vidim precej dobro rejeno mater županjo. Nekako prenapeto prijazno me pozdravi preko velike gnojne luže, ki je bila pred hišnim vrati. Čudil sem se kako prihajajo ti ljudje v hišo in iz nje. Starka mi pomaga iz zadrege, rekoč: „Tam na gnoji je ploha!“ Zopet sem se čudil od kod in čemu ta

knez svoj mandat, kakor hitro se je odpovedal predsedništvu osrednjega kluba. Rečeni list obžaluje oba dogodka ter želi, da bi centrum našel knezu vrednega naslednika, ki se bode znal tako neustraheno in tako spretno boriti za katoliška načela na šolskem in socialnem polju, okraju pa, kateri je knez zastopal v državnem zboru vošči, da bi dobil primerno dobrega poslanca v kneževem smislu. Liberalni listi se vesele, ker jim je Liechtensteinov izstop iz državnega zbora dokaz, da je popolnoma propadel s svojo politiko ter da je z njim vred njegova verska šola pokopana.

Istrski deželni zbor je sklenil na predlog deželnega odbora izročiti vseh naših poslancev izvolitve verifikacijske komisiji, da presodi, ali je hoče verificirati ali ne. To je večina storila tudi z izvolitvami onih poslancev, proti katerim ni bil uložen noben rekurs. Izvoljeni so tudi razni odseki. Italijanska večina je našim poslancem odstopila v vseh odborih po jedno ali po dve mesti; le overovateljem stenografskih zapisnikov ni hotela imenovati nobenega naših. Danes, v sredo, verifikacijska komisija poroča o volitvah ter predlaga, naj se te ali verificirajo ali ovržejo. Izid naznanimo prihodnjič. Večina se je ponašala do sedaj mirno in dostojno ter je prenašala celo z resignacijo hrvatski nagovor podpredsednika dr. Dukića in vladnega zastopnika. Kakor kaže, bode razprava v tem zasedanju mirna.

V českem deželnem zboru je predložila mladočeska stranka adresu na cesarja. Spisal jo je dr. Julij Greg. V adresi potegujejo se Mladočehi za Česko državno pravo in popolno samoupravo. Omenja pa tudi krivic, katere se gode českemu narodu. Tako se na pr. razmerno mnogo več troši za nemške nego za česke šole. Staročesko glasilo „Hlas naroda“ prinesel je adresu, za katero so 1870. l. glasovali češki poslanci in katero sta sestavila Palacky in Rieger. V tej adresi je vse to, kar Mladočehi sedaj zahtevajo v svojej. Državno pravo je bilo tudi priznано s cesarskim reskriptom izza 1871. l. Mladočehi uporabljajo to priliko v sebično strankarsko agitacijo, hoteč Staročeha prisiliti, da hodijo za njimi. Staročesko glasilo, skuša nadalje dokazati, da se njih stranka ni še nikdar odpovedala tej politiki, da jo tera še dan danes ter deluje na to, da pribori českemu narodu politično samostojnost in samoupravo za katero teži.

V gališkem deželnem zboru se je uže bila prva bitka mej Rusi in Poljaki. Nek ruski poslanec je predlagal naj se izvolitev nekaterih poljskih poslancev izroči verifikacijski komisiji, predno se verificirajo, kajti znano je, da se Poljaki pokoniška kratkost, vender se ogledam in vidim na velikem kupu gnoja, menda prav po starogrški navadi, velik ploha. Toda kaj ž njim, v hišo vender ne morem. Vseh sitnosti me reši bosopeti domači sin pah-nivši me na ploha, koji je bil prej vrgel v vodo. Starka mi pomoli z vežnih vrat dolg drog, za koji sem se prijel ter me potegne z uprav ciklopsko močjo skozi Scillo in Karibdo k sebi. rekši po zvršenem trudopolnem delu: „Hvala Bogul“, kar sem jej pritrtil prav z veseljem srcem. Ko sem vprašal, čemu puščajo tako vodo pred hišo, rekli so mi, da je to „po stari navadi“. Skrbelo me je, kako odinam dovršivši svoj posel iz hiše. A šlo je zopet „po stari navadi“. Vaš C.

NB: V Ločji je tudi jako mnogo in brdkih deklet; da jih ne zabim priporočiti vsem ženitveželjnim udovcem in mladeničem, sicer bi bile hude na mene kakor oni dan v Pločah, kjer pravijo tudi, da bode kmalu ruski konzulat, ker so „menda“ oni dan fantje peli „rusko himno“. — Vsem snubokom v pomnjo, da po noči ni v Ločji ploha na gnoji, treba torej bresti.

služujejo o volitvah vseh mogočih nezakonitih sredstev, da prederejo ter premagajo nasprotnika. Mnogo odličnih poslancev poljskih mej njimi Hausner so podpirali ta predlog. Proti njemu so pa vatali Poljaki s vso strastjo ter ga pobijali, češ „da se ne strinja s tradicijami gališkega deželnega zbora.“ Pri glasovanju prodrl je poljski predlog, da se potrdi vse volitve, brez preiskovanja in brez razprave. Tako so začeli gospodje Poljaki, brezobzirno svoje „delovanje“ v deželnem zboru. Kakor vidimo jim je vsako še tako naivno in otročje sredstvo dobro, kakor argument o „tradicijah“ deželnega zbora, da le njihova obvelja. To gre pač dobro še sedaj; vendar boče tako postopanje uplivalo na narod, da čez šest let ne pojde več „po stari priljubljeni navadi“.

Ljubljanska trgovska zbornica poslala je viteza Bleiweisa, kot svojega zastopnika v deželni zbor, ker se je prejšnji poslanec g. Souvan odpovedal. Trgovske zbornice predsednik se je zahvalil na tej časti. Nemški listi trde, da je navstal v zbornici nek razdor, zaradi izvolitve viteza Bleiweisa.

V o g e r s k e m državnem zboru je stavil koj po odprti poslanec grof Danilo Irany interpelacijo zaradi černo-zolte zastave. Opozicijski poslanec je rekel, da so se komaj polegali valovi po razpravah novega vojnega zakona, ko so bila tradicionalna čuvstva pijetete kljub jasno govorečim zakonom zopet žaljena. Poslanec se nadja, da minister, kot dober Madjar, dotično naredbo obsodi ter poizve, na podlagi kakega ukaza je bila uporabljena črno-zolta zastava pri vajah ogerskega domobranstva. Poslanec vpraša, da li je minister voljen ukreniti potrebno, da se taki, narodno čuvstvo bridko žaleči dogodki ne bodo več ponavljali. Minister Fejervary je izjavil, da odgovori o priliki na to interpelacijo. Kakor kaže, bodo to zasedanje v ogerskem državnem zboru jako burno. Opozicija hoče na vsak način vreči Tiszo in pokopati njegovo sistemo.

V h r v a t s k e m saboru se opozicija vrlo bori proti večini. A vse znanje in še tako temeljiti in prepričevalni govori ne hasnejo. Madjaronska večina se ne da prepričati o ničem drugem nego, o predlogih slavne vlade.

Vnanje dežela.

R u s k i car je bil v Berlinu. O tem pohodu se je mnogo pisalo in se še piše. Nemci so pač dobro vedeli, da carja nič kaj ne vleče v Berlin in da se mu tja nikakor ne mudi; zato so uže naprej glasili v svet, da ta pohod ne bo imel nikakega političnega pomena. Car se je ponašal kot gost pruskega dvora jako prijazno ter bil kot tak tudi sprejet. Občeval je tudi mnogo s Bismarkom, v avdiciji je govoril z njim celo uro. No kljub vsemu temu, vidimo posebno iz napitnic, da car ni prišel v Berlin iskat zaveznikov in vnetih prijateljev. Nemski cesar je pri sijajnem obedu napil carju ter omenil stoletnega prijateljstva mej obema cesarskima hišama, katero hoče on nadalje gojiti. Car mu je odgovoril v francoščini: „Zahvaljujem se Vašemu Veličanstvu na besedah, s katerimi ste me počastili ter popolnoma delim čuvstva, katere ste baš izrazili. Živelo njih Veličanstvo cesar in kralj, Hura!“ — Iz tega jasno vidimo, da si Nemčija mnogo bolj prizadeva pridobiti Rusijo na svojo stran nego nasprotno. Rusija ne išče zaveznikov, ona hoče biti neodvisna v svojem delovanju.

Kraljica N a t a l i j a je dosegla svojo svrhu. Kralj Milan se je moral udati ter dovoliti, da se sestane s svojim sinom kraljem Aleksandrom. Komaj je Milan brzojavil, da dovoljuje sestanek, hitel je mladi kralj s svojim odgojiteljem dr. Dokićem k materi. Ostal je pri njej eno uro ter se povrnil ves zadovoljen. Včeraj se je sešla skupščina, katero boče revidirala § 72 ustave in konečno uredila razmere

mej dvorom in kraljico. Vesti o minister-ski krizi so neresnične. Pašić je bil pri kraljici, bil je tudi pri regentih v pohodih, kateri so mu je vrnili.

D O P I S I.

Iz Gorice, 12. oktobra. (N a š e r a z m e r e). Ko smo prečitali dopis iz Goriškega (bolje iz Gorice) v 228. številki „Slovenca“, pograbila nas je prava sveta jeza; strmeli smo, kako daleč more privedi neke ljudi slepa strast, ki se kaže ob vsakej priliki, kadar hočejo braniti negotovo svoje in svojega „šefa“ stališče. Konec tega dopisa je pa naravnost zloben v takej obliki, da uredništvo „Slovenca“ gotovo ni moglo zapaziti te javne denunciacije in kaj da lažnjivi dopisnik namerava.

Dvojni namen je imel ta dopisnik. Prvi in najviši namen mu je ta, oprati malo kar oba Tonklia h kratu (kajti če Tonkli pade, pa je tudi dopisnik.) Da more to ne posebno čisto perilo nekoliko oprati ali čitateljem pesak metati v oči, mogel je dopisnik preslepiti edino le „Slovenca“ uredništvo, ki je žalibog, silno enostransko, zato pa silno slabo pozna čudne razmere naše. Noben drugi list bi ne sprejel takega perila — in to je najboljši dokaz, da je stvar naravnost — slaba. Saj vendar poznata naša primorska lista naše razmere in želje svojih naročnikov in bralcev nekoliko bolje nego „Slovenec“, ki dobiva enostranska poročila edino le od tistih, ki hočejo njegove predale zlorabiti v sebične svoje namene?

Vse zagovore dr. Josipa Tonklia v onem dopisu — slišali smo uže stokrat tukaj v Gorici in to naravnost iz Tonklijevih ust in iz ust tistih, katerim je Tonkli pokladal one bistroumne argumente na jezik, pa tudi dopisnik ga je uže ustno ravno tako zagovarjal. Dopis je menda pisala Tonklijeva — desna roka — utihotapljenec — —. In zakaj se je ta dopisnik tako razrepencil? — Evo:

V „Edinosti“, „Slov. Narodu“ in tudi v naši zdaj močno priljubljeni „Soči“ so se večkrat oglašali dopisniki in volilci, ki bi radi videli v deželni odboru najdelavnejšega Slovenca na Goriškem, najpriljubljenejšega poslanca — dr. Antona Gregoriča. Kdor le od daleč pozna nesebično delavnost tega moža, ta sprevidi, da bi bil dr. A. G. v deželni odboru popolnoma na svojem mestu. Ta želja je bila splošna med zavednimi volilci.

Dr. vit. Tonkli pa je hotel to plačano čast ohraniti v svojej družinici, ter dosegel, da je za dež. odbornika še nadalje njegov brat Nikolaj t. j. oni poslanec, ki na božjem svetu nema zasluge za naš narod, katerega ni nikjer videti, kjer bi ga bilo potreba. To je tisti možak, ki je odklonil kandidacijo za mestno starešinstvo zaradi družinskih razmer in ker ni imel časa, — a za deželni zbor bi imel časa zadosti iz družinih razlogov. To je tisti možak, ki zahaja le v laške družbe in ki (kakor voditelj vit. Tonkli!) tožbe čestokrat piše — v l a š k e m j e z i k u. Isti je sedaj naš voditelj! . . . Ako tudi ima starejši Tonkli zasluge za narod naš na Goriškem (pri vsem tem bi pa moral istemu narodu biti hvaležen, ker mu je ta pomagal do — prestola) — ali se mora ob teh zaslugah rediti tudi njegov brat, katerega lastni volilci prezirajo? — To pa rečemo, da med dr. N. T. in med dr. A. G. je volitev lahka, bila je narodna volja, da se dr. A. G. imenuje a narodu se želja ni spoznala.

Posledice se pokažejo v bodočnosti. Kar se tiče konečno nekakega novega odbora „Sloge“ po dopisnikovem načrtu, to je največa nevednost, o kakoršni še nismo brali v slov. časnikih. Gospod dopisnik, ali tako hočete preganjati iz Gorice nekaj naših mož? Da, za hrbtom ste delovali, pa to ni šlo; zdaj

hočete javno — pa zagotavljam Vas, da tudi tako ne pojde. Več spregovorimo o priliki, da Vam potegnemo z obraza krinko, pod katero intriguje in da Vas svet spozna. — Zadosti o tem.

Tukajšnja „Soča“ je začela nekako novo življenje; to priznavajo vsi, prijatelji in sovražniki. Tako možko še ni nikoli brala levitov naši lahonski gospodi, kateri je sapo popolnoma zaprla. Na vse „Sočine“ članke molči tuk. „Corriere“, kakor da „Soče“ ni na svetu. Zaradi tega pa kakor slišimo, zmeraj bolj prodira med ljudstvo, ki jo rado bere in komaj pričakuje vsake številke. Tudi Tonklijevi stranki je bila všeč in večkrat so jo očitno pohvalili.

Bodete pa videli, kako bodo od zdaj naprej „Sočo“ črnili, kako jo bodo preganjali, kako bodo v nji iskali liberalizma in brezbožnosti, kako bodo hoteli uničiti neodvisnega „Sočinega“ urednika, kako ga bodo obrekovali in smešili! Zakaj? Ali je morebiti kaj drugače začel pisati, kakor je do zdaj? — Ne, vse gre po stari lepi poti! Najnovejša in največa pregreha „Sočinega“ urednika je ta: da je v list sprejel od več strani od svojih naročnikov, volilcev in družtev dopise, ki so priporočali za deželnega odbornika — dr. Antona Gregoriča. To je tisti greh! Upamo pa, da bode narod na Goriškem v prihodnje znal prav soditi. — In še to upamo, da v teh naskokih na neodvisno „Sočo“ ne pojde tem gospodom na limanice — edini „Slovenec“.

Iz Podgrada 7. oktobra. (Izv. dopis).

(Konec.) Predsednik poroča potem o uspehu doseženem z bikom pribavljenim po deželni kulturnem svetu z državno subvencijo, kateri bik je bil nastanjen v Materiji in je ravnokar dovršil svoj posel. Poudarja, da le pičlo število zaroda se še nahaja po njemu ker so teleta bila silno lepa in so je torej tržaški mesarji jako dobro plačevali ter pokupovali, kar je pa brez dvojbe velika zapreka povzdigi živinoreje dokler se ne doseže splošno zboljšanje domačega govejega plemena. Dalje poudarja, da deželni kulturni svet plačuje za plemenskega bika po 250 gl. z namem spodbudati živinoreje, da gojijo junce in jih tako obdariti za uspešni trud; torej naj bi tudi naši živinorejci se potrudili doseči tako obdarovanje ker krajevne razmere naše so gotovo jako ugodne za rejo govedine. Da se pa vsaj še ostalo pičlo število telet ohrani za zboljšanje našega govejega plemena, predlaga predsednik naj privoli občni zbor, da se iz družtvene blagajnice določi znesek 50 gl. za premovanje lepih telet v spomladi prihodnjega leta 1890. Občni zbor sprejme ta predlog z dostavkom, da pri tekmovanju naj bi vsakako imeli prednost živinorejci, kateri so udje zadruga. Izpeljavo tega sklepa naj pa poskrbi družtveni odbor.

Naposled vršila se je razdelitev raznega kmetijskega orodja in semenske rži po žrebu, vkupe v vrednosti blizo 130 gl. Izžrebanih je bilo: 4 plugi; 2 brani; 1 ružnik za turšico; 40 vrečic rži in drugih dobitkov, različnega orodja kakor: vile, železne grablje, rezalniki, pilevke, vrtno lopate, motike itd. vsega vkupe 61 dobitkov.

Pozno zvečer se je končalo zbiranje ne da bi se niti jeden družabnik bil oddalil pred koncem, četudi so prišli nekateri do 2 in 3 ure hoda daleč.

Hvalevredna je pač taka vstrajnost pri lepi in dobri stvari, kljub nespametnemu posmečovanju neke stran, katera zlorabi svoj merodajni upljiv na neodpuštljiv način za odvrčanje ljudstva od pristopa k naši zadrugi, enako nedoumno nam je, da iz Jelšanske občine ni še niti jeden gospodar pristopil k naši zadrugi! Pa naj bi uže bilo, da iz kateregakoli razloga Jelšanci nočejo pristopiti k naši zadrugi, naj bi si pa vsaj posebe svojo zadrugo ustanovili; mi jim gotovo tega ne bi

zavidali, temveč bi jih radi podpirali z dobrim svetom in z dejanjem, da se le zdramijo iz trdega svojega spanja, ker kolo časa se neizprosljivo suče naprej in obstanka ni. Kdor ne napreduje — gre rakovo pot!

Da se sme naša zadruga v razmerno kratkem času svojega obstanka uže ponašati z lepimi uspehi (ako ugodim, pišem drugič o kroniki zadruga) zahvaliti se je izborni požrtvovalnosti njenih ustanovnikov, vrlih rodoljubov; z obilnejšim pristopom novih udov naraščala bi pa tudi moč zadruga in napredovalo bi se razmerno hitrejšim korakom. Družtvene letnine naj se nihče ne ustraši, ker znaša le 10 kr. na mesec in ta znesek lahko vsak prihrani celó na tobaku, povračal bi se mu pa obilno uže sè zavestjo, da je koristil svojem stanu, posredno torej tudi sebi. Splošni boj za obstanek združuje vse stanovce, da se lažje obranijo propadu. Odvetniki, notarji, rokodelci, rudarji itd., vsi skupljajo svoje moči, da si zagotovijo svoj obstanek; le posestnik, kmet, naj bi to zanemarjal, češ, da mu nihče ne more do živega? Pa ravno ta stan, ta glavni stebler državnega obstanka razpostavljen je vsem neprilikam špekulacije — mešetarjev in prekupalcev. Je-li mogoče kmetu, da proda sod vina, voz krompirja, voz sena, govedo itd., brez mešetarjevega posredovanja? Zadruga bi v tem oziru lahko mnogo storile kmetom v pomoč, to pa je le tedaj mogoče ako se svoji svojim pridružijo. Poreče mi pa kdo: tudi mešetarjev, posredovalcev in prekupalcev je potreba! res je! ampak tu gre ločiti osebo od osebe in treba nekoga nadzorovanja. In kako je z kmečkimi posli? kako z skupnimi pašniki, gozdi? kako z domačimi cestami in poti? Poreče mi zopet kdo: za vse to imajo skrbeti županstva, občinska glavarstva. Res je! Ako pa občinsko predstojništvo ne ve, noče ali se ne more za to brigati, kakor se s k o r a j brez izjeme povsod godi, kdo naj se potem za to briga? Kdo ima pogum zameriti se glavarjem z nadležnostjo v teh zadevah? Vse drugače je pa, ako okrajna gospodarska zadruga v takem slučaju sklene zahtevati pomoči ako treba tudi od politične c. kr. oblasti. Kako vodo pije ljudstvo in blago na Krasu? Kako je z trebljenjem snega po zimi? Pa kdo bi naštel vsa pereča vprašanja katerih zanemarjanje gotovo zavirajo razvoj gospodarstva. Vsemu temu opomoči, bodimo pošteni in pravični, ena sama oseba, občinski predstojnik tudi ne more biti kos poleg drugih težavnih dolžnosti; le združene moči lahko kaj dosežejo.

Domače vesti.

Predsedništvo političnega društva „Edinosti“ vabi vse gg. odbornike in namestnike k seji, ki boče v nedeljo dne 20. t. m. točno ob 10. uri predpoludne v prostorih „delalskega podpornega društva“ (Via molin piccolo št. 1.) Na dnevnem redu je pogovor o bodočih mestnih volitvah. Ker je zadeva jako važna vabijo se vsi odborniki, da se je udeležé.

Volitve v deželni in mestni zbor. Si-nočnji „Osservatore Triestino“ objavlja naredbo c. kr. namestništva glede razpisa volitev v deželni in mestni zbor. Te se bodo vršile: a) četrta mestna skupina dne 4. in 5. novembra b) tretja mestna skupina dne 7. in 8. novembra c) druga mestna skupina dne 12. novembra in d) prva mestna skupina dne 14. novembra. Vsaka teh skupin voli po 12 poslancev. — Volitve v okolice se bodo vršile dne 17. novembra t. l. v šolskih prostorih v okolici. Prihodnjié natančneje.

Nov knezoškof. Za knezoškofa lavantinske škofije s sedežem v Mariboru je imenovan dr. Mihael Napotnik, ravnatelj studij na Augustineji v Beču.

Nov knezoškof ima stoprav 46 let ter je bil rojen v Mariboru. Nastavljen je bil kot profesor v seminariu v Ljubljani ter je pred šestimi leti bil imenovan dvornim kaplanom na Dunaju. Nov višji duhovni pastir je slovenske narodnosti, zvest sin in ljubitelj svojega milega naroda; odlikoval se je tudi na pisateljskem polju. Štajerski Slovenci gotovo z največjem veseljem pozdravljajo višjega svojega pastirja, ki bo brez dvojbe vreden naslednik na prestolu neumorno delalnega Slomška. Mili Bog ohrani premil. gospoda mnoga leta svojemu narodu v duševni in telesni blagor!

Popravek. Ne kontovelski „capovilla“ ampak kapovila iz Proseka M. Cibic je oni uzor-župan ki je bil, kakor smo poročali zadnjič, kaznovan z 10 dnevi zapora in vplačanjem sodnih stroškov radi razžalečenja časti. To je namreč oni okoličanski župan, ki se je o priliki zadnjih volitev toliko potezal za nesrečno cikorijo, ter jih menda dobil po plehah.

Odpovedal se je predsedništvu trg. in obrtniške zbornice kranjske mestni podpredsednik in trgovec v Ljubljani g. Vaso Petričič.

Iz Orehka. Okrajni šolski svet v Postojni imenoval je tukajšnjega učitelja g. Rudolfa Dolenc učiteljem v Vipavi. Gosp. Dolenc skazal se je kot vrlega narodnjaka, vernega katoličana, vzglednega in vestnega učitelja nežne mladine naše. Kličemo zato vrlému mladeniču: Bog ga živi v lepej Vipavi še mnogo let.

Na zadnji dopis iz Kanala smo prejeli sledeči popravek: „O stvari naj pojasnim naslednje. Na „Bendimenco“ je bilo kakor drugod, tudi v moji krčmi „Gostilna pri Peku“ — takov je napis nad mojimi vratmi — mnogo gostov, mej drugimi družba mladeničev, navadnih mojih gostov iz okolice. Le tim sta zmanjkala pri plačevanju z mize 2 gl., vsled česar so se med seboj sprli, razsajali so in eden drugzega obdolževali. Ker je bil prepričan vedno resnejši je neznana oseba poklicala c. kr. orožnike, kateri so najhujšega razsajalca M. G. koj aretirali; a ker se jim je le-ta resno zoperstavljal ter jim skušal celo orožje izviti iz rok, bil je v nogo zaboden dvakrat z bajonetom. — Razsajalec v dobil je, kar je iskal, a nekdo dobil je povod, da se je obrnil proti moji osebi ter me vtaknil v ne-ljubo zadevo tako, kakor Pilateža v kredo. Vedel je dobro, da me ni bilo zraven prepira, da je bil v oni sobi le moj natak g. Anton Križnič, ki si je prizadeval pomiriti razburjene duhove, — a vendar ni mu bilo mar do resnice.“

Jakob Pavlin.

Prinesli smo ta stvaren popravek; o drugem naj se dotičnika pobotata mej seboj. Op. ur.

Goriška „Soča“ in goriške razmere. Z veseljem se obračamo na vrlo sestrico goriško „Sočo“ ki je, odkar je prešla v druge roke, popolnoma se spremenila udarivši edino pravo odločno pot v narodnih prašanjih. V uvodnem članku v št. 41 „Bodi jasno!“ obrača se uredništvo do svojih čitateljev ter jim razjasnjuje program po katerem ueni v prihodnje vedno hoditi. V prvi vrsti bo de skrb listu uspešno in odločno se boriti proti našim narodnim nasprotnikom, odbijati nasprotne naskoke, zavračati laži, sumničenja in hudobna zavijanja. Govorila in delovala bo de tudi za složno delovanje doma, za svoje domače potrebe in razmere ali to ne iz stalšča terorizovane, ampak slobodne volje. Kakor se pristaje poštemu časniku, služila ne bo de sebičnosti kake stranke ali celo osebe temveč krepko se potezala za pravo narodno korist. — Mi se te spremembe (kajti tako lahko nazivamo ta pojav) jako veselimo ter privoščimo vrlej „Soči“, da se jej pridruži vse goriško razumništvo pobratimski, brez pritiska. Razmere na Goriškem neljubo udarjajo na ušesa vsega slovenskega naroda. Narod na Goriškem

lehko in smelo tirja dosti več od deželne vlade, dež. zbora in svojih zastopnikov nego mu isti dovoljujejo; uprav na Goriškem bi slovenski narod lahko užival popolno enakopravnost s svojimi sodeželani — Italijani. Da je ne, kdo je kriv? Narodna mladost! In uprav to mladost in neodločnost bo de „Soča“ v prihodnje odločno pobijala in narod vzbujala, da spregleda in uvidi nevarnost, ki mu preti. Izjave volilcev v našem listu, v „Sl. Narodu“ in v zadnji „Soči“, da bi slovenski poslanci volili za dež. odbornika obče priljubljenega poslanca dr. A. Gregoriča — te izjave jasno pričajo o nevolji volilcev proti sedanjim vodjem na Goriškem in želji, da se čim preje razmere spreobrnejo. Iste izjave so jako neugodno upljivale na neke kroge. Ali temu nič ne de. Narod se ob svojemu času prebudi in pokaže svojo voljo. V to Bog pomoz!

Posledice šolstva. „Slovenca“ piše nekdo, „da je ponujal več pekovskim mojstrom štirinajstletnega dečka, ki je z dobrim uspehom dovršil drugo šolo, a brez uspeha. Povsod so mu tožili mojstri, da so taki učenci navadno malopridni in da je kdo le nos vtaknil v knjige, uže hoče biti „gospod“ in ne diši mu težje delo, iz tega izvira, da smo ubog narod!“ — Morala: Proč s šolami, kajti iste so nepotrebne! —

Magistratni birič. Nesmo se varali ko smo poročali zadnjič o nesramnem nepotizmu na magistratu. V tajnej seji minoli petek je mestno starešinstvo istinito imenovalo pisarjem pri javnej tehtnici na senenem trgu necega Pepi Pitueli iz Verone! Ako bi starešinstvo imenovalo kacega domačinca, ki bi vsaj za silo lomil slovensčino ter se sporazumel z kranjskimi in kraškimi vozniki — transeat. Potrebovali so prav pisarja iz lačne Italije, da občeje z našimi ljudmi. V Trstu se res godé „čudeži“!

„Slovanski Svet“ št. 19 prinaša: Obče gospodarske zadače Slovanov; Državno pravo v Avstriji; O kritiki dr. Mahnič; Ignacij (slika iz zapadne Rusije); Dopisi; Pogled po slovanskem svetu; Književnost.

Slomškovih zbranih spisov četrta knjiga ni še razprodana. Obsega v prvem delu spise o „šoli in odgoji, v drugem delu, o narodni politiki in narodnem gospodarstvu“, in v tretjem delu „razno podučno tvarino“. Izdatelj č. gosp. Miha Lendovšek, župnik v Makolah (p. Maxau) prosi slov. rodoljube, kupiti to izvrstno in prekoristno delo, da bo de mogel vsaj tiskarske stroške poravnati. Knjiga obsega 428 strani in velja broširana 1 for., vezana 1 for. 10 kr.

Bodi našim bralcem najtoplejše priporočena!

Prodaja na obroke. Pravosodno ministertvo nameruje predložiti državnemu zboru v prih. zasedanju načrt zakona, s katerim bi se omejila sramotna razprodaja premičnin na obroke. Čas je res, da bi se krščanskim pijavicam-Židom nekoliko stopilo na prste ter ubogo ljudstvo rešilo neizogibnega uboštva v katero je zapeljujejo ti brezvestneži.

Vreme je bilo te dni jako sitno. Iz neba je lilo kakor iz škafa. V nedeljo po noči obiskala nas je debela toča, ki pa grozdju ni mnogo škodovala kajti zadnje se je pri nas večinoma uže potrgalo. Sedaj je upanja, da se stalno uvremeni.

Povodenj. Iz Celovca brzojavljajo: od vseh strani prihajajo poročila o velicah povodnjih, o škodah in polomih mostov, poškodovanju cest in dr. Nekatero reke so planile čez bregove; komunikacija je v več krajih pretrgana.

Požar je nastal minolo nedeljo zvečer v letovišču „Adele“ v ulici Farneto. Vnel se je nek skedenj; ogenj so zanesli neznan lopovi menda iz srda, da neso v skednju našli družega kot nekatere kokoši, koje so tudi odnesli.

„Unio catholica“. Dobili smo proglas in pravila tega najnovejšega vzajemno zavarovalnega društva proti škodam na Dunaju. Upravni delokrog društva je razširjen osobito na zavarovanje cerkvi in samostanov in katoličanov sploh; zavaruje proti ognju, toči in proti škodam in razpoku cerkvenih zvonov. Namen društvu je ustanoviti močen zavarovalen zavod na katoliškej podlagi in s sodelovanjem samih katoličanov, ter nuditi zadnjim prilike vložiti sigurno svoje kapitale. Častni predsednik društva je N. Em. Dr. Celestin Josip Ganglbauer, kardinal-knezoškof na Dunaju. Poslovni urad se nahaja na Dunaju I Bäckerstrasse št. 14. I. nadstropje.

Književnost.

Knjige „Družbe sv. Mohora“ so nam ravnokar došle. Tudi letos v dobijo družabniki šest izbornih knjig za nečuvno nizko ceno 1 for. namreč:

1. „Življenje preblazene Device in Matere Marije in njenega prečistega ženina svetega Jožefa“; popisal Janez Volčič duh. ljublj. škofje VIII snopič (št. 161—300) v kojem se popisujejo božja pota po Goriškem. Tudi ta snopič dičijo čedne podobe imenovanih božjih potov.

2. „Življenje našega Gospoda Jezusa Kristusa po besedah sv. evangelistov“; spisal Ivan Skuhala str. 224. Lepa knjiga tudi okrašena z ličnimi podobami vzetimi iz življenja Božjega Sinu.

3. „Občna zgodovina za slovensko ljudstvo“ koje spisuje neutrudni naš pisatelj g. prof. Josip Starč v Zagrebu; XIII snopič (št. 284—240). V tem snopiču se zvršuje opis dogodivščin na Francoskem in v drugih evropskih državah do l. 1815 ter pričinja druga doba do l. 1848 čije dogodki so starejšim še v dobrem spominu. Knjiga kaj lepo in zanimivo predočuje zgodovinske dogodivščine novejšee dobe ter je vredna, da jo vsakdo od kraja do konca pazno prečita.

4. „Fizika ali nauk o prirodi s posebnim ozirom na potrebe kmetskega stanū“; spisal Henrich Schreiner, c. kr. profesor I knjiga. To je prvi zvezek obširnejšega poučnega in zajedno popularnega dela o fiziki za prostejšee ljudstvo. Enake knjige smo živo trebali in veselo pozdravljamo vrl odbor družbe sv. Mohora, ki nam jo je preskrbel. Knjiga je namenjena v prvi vrsti kmetskemu stanu a dobro bo de došla tudi učiteljem in srednješolcem. V pričujočem zvezku se prav mično opisujejo toplota, magnetizem in elektrika, kakor tudi vremenske prikazni. Opis razjasnujejo točne in lepe podobe. Knjigi želimo zvestih čitateljev.

5. „Slovenske Večernice“ 43 zvezek št. 143. V njih se nahajajo sledeči spisi: „Domačija nad vse!“; povest na podlagi prijateljskih pisem; spisala Pavlina Pajkova; „Bajka o ribiču in ribici“ ruski zložil A. S. Puškin, preložil A. Aškere; „Pošta“ spisal J. Vrhovec; „Otročja pesen“ in „Drevesce“ pesni, Josip Kržišnik; „Birič Juri“ humoreska, spisal Tone iz gošče; „Pet zgljedov pridnosti, varčnosti in podvzetnosti“ spisal Ivan Steklasa; „Pravljice“ spisal J. Fr. Radinski; „Gospod Anton“, resnična povest, spisal A. Koder; „Osabni brodar“, zap. Anton Žagar; „Naj

oblastnejša vladarica na svetu“ sp. A. Kržič; „Kratkočasnice in smešnice“ nabral A. Benedik.

6. „Koledar za navadno leto 1890“. V poučno-zabavnem delu prinaša več izvrstnih spisov mej katerimi omenjamo lepo povest „Ti očeta do praga, sin tebe čez prag“ iz peresa priljubljenega pripovednika dr. Jos. Vošnjaka, točne krajepisne črtice „Trst“ spisal J. G. z 12 krasnimi podobami, ki predstavljajo glavne poglede in mesto samo. Ta spis bo de zanimal vsacega slovenskega čitatelja ki ni še videl slavnega trgov. mesta kakor tudi tukajšne slov. bralce. Sledi mu povest „Znojilčeva Marka božja pot“, spisal J. Krsnik, na to mal spomenik slov. rodoljuba Mihaela Debelaku, kanoniku v Trstu. Obširnemu „Razgledu po svetu“, v kojem se opisujejo slavnejši dogodki v letu, pridružil se je letos „Razgled po katoliških misijonih“, oba s podobami; spomina vredna je tudi podoba, predstavljajoča slovenske poslance v državnem zboru. Sploh je ta najlepši koledar slovenski in ob enem poučna in zabavna knjiga. Iz „Družbenega glasnika“ posnemamo, da šteje družba letos 46.042 udov. V trž. škofiji se je število povečalo samo za 135 članov, v tem koje je v Lavatinskej škofiji isto naraslo za 2251 udov. Za prihodnje leto bi želeli, da nam Družba poda kot šestu knjigo o živinozdravništvu, ki bi večinu njenih udov vrlo zanimala. Dal Bog, da bi Družba še vedno rasla in delovala v duševni in gmotni blagor milega slovenskega naroda!

Dunajska bors

15. oktobra

Enotni drž. dolg v bankovcih	— — — — —	glđ. 84.95
„ „ „ v srebru	— — — — —	84.90
Zlata renta	— — — — —	100.30
5% avstrijska renta	— — — — —	99.65
Delnice narodne banke	— — — — —	921.—
Kreditne delnice	— — — — —	3.66
London 10 lir sterlin	— — — — —	119.35
Francoski napoleonori	— — — — —	9.47
C. kr. cokini	— — — — —	5.57
Nemške marke	— — — — —	58.37

Občinski tajniki

in druge osebe razumne, katere prihajajo mnogo v dotiko z občinstvom, spretno in zanesljive naj pošljejo svoja prašanja radi izdatnega zasluzka, ki vedno narašča ter traje več let, na „G. A. G. 1.867“ Graz, postlagernd. 4—10

Brnsko sukno
za elegantno
jesensko ali zimsko obleko
v odrez. th po m. 3.10, to je 4 dunajske vatije
vsak kupon za
glđ. 4.90 iz fine
glđ. 7.75 iz finejše
glđ. 10.50 iz jako fine
gold 12.40 iz najfinejše

pristine ovčje volne
kakor tudi sukno za površnje sukne, česljano sukno, pleteno z svilu, rimska voljena sukna, sukna za lince, tkanina iz nitu, katere se daje proti fino in najfinjše črno sukno za salonske obleke itd. itd. pošlja proti povzetju iznosa realna in solidna, jako dobro poraba

tovarniška zaloga sukna
SIEGEL-IMHOF
v Brnu Brūn.
izjava! Vsa kupca je dolg 3-10 m. in širok 136 cm., toje zadostuje popolnoma za kompletno obleko za gospode.
Tudi se daje kolikor metrov se želi jamči se, da se odpolje nastanč o blago so izoranem uzoru.
Uzorci zastoj in franko. 6—20

SVOJI K SVOJIM!
Podpisani si vsoja javiti slavnemu občinstvu, da je odprl z vsem dobro oskrbljeno
prodajalnico v manufakturah
na majhno v ulici „Nuova“ nasproti lekarne Z a n e t t i.
Preporočaje se slavnemu občinstvu obeča, da bo de vsakem oziru vgodil z dobrim blagom in točno postrežbo.
3—3 Z odličnim spoštovanjem
Miha Vesel.